

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Κοινωνιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	904	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογία των Τεχνών στην Ελλάδα		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Υποχρεωτικό κατ' Επιλογήν / Ειδικού υποβάθρου και ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://soc.aegean.gr/info/course/koinoniologia-ton-technon-stin-ellada/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Στο μάθημα αναπτύσσεται ο ενεργός διάλογος των φοιτητριών και των φοιτητών με προσεγγίσεις, έρευνες και θεωρητικές οπτικές της Κοινωνιολογίας των Τεχνών όπως αναπτύχθηκαν στη χώρα μας. Σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτήτριες/ες θα είναι σε θέση:

- να έχουν γνώση και κατανόηση του ιστορικού βάθους και της επιστημονικής έκτασης της Κοινωνιολογίας των Τεχνών στην Ελλάδα,
- να κατανοούν τις πολύπλευρες σχέσεις ανάμεσα στην Τέχνη, την Κοινωνία και τον Πολιτισμό όπως διαμορφώνονται στην Ελλάδα σε συζήτηση με τις διεθνείς εξελίξεις,
- να αντιλαμβάνονται και να εφαρμόζουν διαθεματικές οπτικές στην προσέγγιση των καλλιτεχνικών φαινομένων και του πολιτισμού στη χώρα μας,
- να γνωρίζουν και να συνδέουν την Κοινωνιολογία των Τεχνών με άλλα ζωτικά πεδία της κοινωνικής ζωής και της σταδιοδρομίας τους (εκπαίδευση, εργασία, ανισότητες, κοινότητα,

συλλογική δράση, έρευνα, δίκαιο κ.α.) όπως αυτά δομούνται στην χώρα μας,

- να συλλέγουν και να ερμηνεύουν επιστημονικά δεδομένα σχετικά με τις τέχνες και τον πολιτισμό και να διαμορφώνουν προβληματισμό και κριτική για κοινωνικά, πολιτικά, επιστημονικά και ηθικά ζητήματα σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο,
- να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες για να συνεχίσουν τις σπουδές και την κατάρτιση σε ζητήματα έρευνας και εφαρμογών της κοινωνιολογίας και τον κοινωνικών επιστημών στις τέχνες, τον πολιτισμό και τις πολιτικές τους,
- να αντιλαμβάνονται τις πολιτικές που αναπτύσσονται στον πολιτισμό και τις τέχνες, τη λειτουργία τους, το σκεπτικό, τους στόχους, την αξιολόγηση και τις θεωρητικές καταβολές,
- να κατανοούν και να αξιολογούν τις συνεργατικές, συμμετοχικές, κοινωνικά δεσμευμένες, συλλογικές, κοινοτικές μορφές τέχνης που αναπτύσσονται στη χώρα μας,
- να αντιλαμβάνονται και να γνωρίζουν με βάση την επιστημονική τεκμηρίωση, όπως και την ενσυναίσθηση και τη βιωματική μάθηση.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Οι γενικές ικανότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του μαθήματος αφορούν:

- την εργασία σε ζευγάρι, σε ομάδες και σε ολομέλεια,
- τη συνεργασία σε διεπιστημονικό και διακαλλιτεχνικό περιβάλλον,
- την κριτική ικανότητα, την άσκηση αυτοκριτικής και την ενσυναίσθηση,
- την αντίληψη ρευστών κοινωνικών δεδομένων και την προσαρμογή σε νέες καταστάσεις,
- τον σεβασμό στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα, όπως και τον σεβασμό σε θέματα φύλου και σεξουαλικότητας.
- την παραγωγή νέων ερευνητικών διεπιστημονικών ιδεών,
- την αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών,
- την ομαδική εργασία.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια βιώνουμε ένα επιστημονικό άλμα με επίκεντρο την κοινωνιολογία και τις τέχνες στην Ελλάδα. Μπορούμε να αναφέρουμε τις μελέτες του Νίκου Παναγιωτόπουλου και της Μαρίας Βιδάλη (2019) για το κοινό των τεχνών (μουσεία, θέατρο, χορός), της Χριστίνας Καρακιουλάφη (2012, 2022) για την εργασία των καλλιτεχνών και συγκεκριμένα των ηθοποιών, του Αλέξανδρου Μπαλτζή και του Νίκου Τσιγγίλη (2020) για την εργασία και διαβίωση των εικαστικών καλλιτεχνών στη χώρα μας,

όπως και του Νίκου Φωτόπουλου (2020) για τις κοινωνιολογικές όψεις της ποιητικής του Χρήστου Θηβαίου. Σε αυτά αξίζει να προσθέσουμε οπτικές και προσεγγίσεις της συνομιλίας με το έργο τέχνης από την πλευρά του θεατή και του καλλιτέχνη (Χτούρης, 2020). Η έρευνα στην Ελλάδα αγγίζει και ζητήματα που έχουν να κάνουν με την λαϊκή και τραπ νυχτερινή διασκέδαση (Κουτσούγερα, 2024), όπως και με τη συμμετοχική τέχνη στην Ελλάδα (Ορφανός, 2024). Τέλος, στην Ελλάδα το 2025 εκδόθηκαν τρεις αξιολογούμενες συλλογικές εκδόσεις: η πρώτη αφορά πολύ σημαντικά κείμενα από τους κλασσικούς της κοινωνιολογίας μέχρι και σήμερα (Μπαλτζής & Τσέτσος, 2025), η δεύτερη αφορά την επιστημονική μελέτη της εργασίας και της επισφάλειας στις παραστατικές τέχνες Καρακιουλάφη, Χ., Θεοδοσίου, Α., Μπαλτζής, Α., Τσιουλάκης, Γ., & Κόκκινου, Χ. (2025) και η τρίτη την επιστημονική και διαθεματική παραγωγή γύρω από την Κοινωνιολογία των τεχνών στην Ελλάδα (Ορφανός, 2025).

Αυτή η επιστημονική παραγωγή συνιστά μια επιστημονική τομή που διαφοροποιείται μέσα από την έρευνα και την εξέταση των δεδομένων στους κόσμους των τεχνών, μέσα από ποσοτικές και ποιοτικές αναλύσεις.

Μέσα από τις προαναφερόμενες οπτικές, στο μάθημα επικεντρωνόμαστε σε ζητήματα που αφορούν την κοινωνιολογική προσέγγιση των τεχνών, την επιτέλεση και την κοινότητα, το κοινό και τη λογοκρισία, όπως και την εργασία των καλλιτεχνών.

Οι άξονες και οι θεματικές που θα εξεταστούν είναι οι παρακάτω:

Η κοινωνιολογία και οι τέχνες

- Η Performance art και το πολιτικό, στα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης.
- Στιχουργική, νεοελληνικό τραγούδι και συλλογική ταυτότητα.

Επιτέλεση, συλλογική δράση και κοινότητα

- Η επιτέλεση στο μουσείο: Από την παράδοση στη σύγχρονη τέχνη.
- Τέχνη, κοινότητα, αντίσταση: η περίπτωση της Κοκκινιάς.
- Η συνεργασία μέσα από το παράδειγμα συμμετοχικών μορφών τέχνης στην Ελλάδα.

Κοινό, πρόσληψη, λογοκρισία

- Είναι ο Bourdieu επίκαιρος; Προσεγγίσεις της σύγχρονης τέχνης και του κοινού στην Ελλάδα.
- Το κοινό των μουσείων.
- Το κοινό στις παραστατικές τέχνες.
- Τέχνη και λογοκρισία.

Η εργασία των καλλιτεχνών

- Εργασία και επισφάλεια στο θέατρο.
- Επιβίωση, εργασία και διαχείριση εαυτού στον χορό.
- Διαβίωση, εργασία και κοινωνική συνοχή: η περίπτωση των εικαστικών και οι πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Διαλέξεις- πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, χρήση οπτικοακουστικών μέσων, powerpoint και διαδικτύου στις διαλέξεις, ηλεκτρονικά εργαλεία πρόσβασης και οργάνωσης της βιβλιογραφίας

με τους φοιτητές																	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS	<table><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr><tr><td>Διαλέξεις</td><td>39 ώρες</td></tr><tr><td>Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας</td><td>26 ώρες</td></tr><tr><td>Συγγραφή εργασίας</td><td>39 ώρες</td></tr><tr><td>Διαδραστική διδασκαλία</td><td>26 ώρες</td></tr><tr><td>Εκπαιδευτική επίσκεψη</td><td>4 ώρες</td></tr><tr><td>Εργαστηριακή άσκηση</td><td>26 ώρες</td></tr><tr><td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>160 ώρες</td></tr></table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39 ώρες	Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	26 ώρες	Συγγραφή εργασίας	39 ώρες	Διαδραστική διδασκαλία	26 ώρες	Εκπαιδευτική επίσκεψη	4 ώρες	Εργαστηριακή άσκηση	26 ώρες	Σύνολο Μαθήματος	160 ώρες
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																
Διαλέξεις	39 ώρες																
Μελέτη και ανάλυση της βιβλιογραφίας	26 ώρες																
Συγγραφή εργασίας	39 ώρες																
Διαδραστική διδασκαλία	26 ώρες																
Εκπαιδευτική επίσκεψη	4 ώρες																
Εργαστηριακή άσκηση	26 ώρες																
Σύνολο Μαθήματος	160 ώρες																
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	-Γραπτή ή προφορική εξέταση. - Δυνατότητα συγγραφής και παρουσίασης γραπτής εργασίας σύμφωνα με τον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος Κοινωνιολογίας.																

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

α) Εγχειρίδια του μαθήματος

- Ορφανός, Π. (επιμ.) (2025). *Δημιουργικές Τομές. Με επίκεντρο τις κοινωνιολογίες τεχνών και πολιτισμού στην Ελλάδα*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- Καρακιουλάφη, Χ., Θεοδοσίου, Α., Μπαλτζής, Α., Τσιουλάκης, Γ., & Κόκκινου, Χ. (2025). *Επισφάλεια πάνω και κάτω από τη σκηνή: κριτικές προσεγγίσεις της εργασίας στις παραστατικές τέχνες*. Ιωάννινα: Εκδόσεις Ισνάφι.
- Μπαλτζής, Α. & Τσιγγίλης, Ν. (2020). *Συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των εικαστικών καλλιτεχνών στην Ελλάδα* (Έκθεση έρευνας). Τμήμα Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ ΑΠΘ- Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης (MOMus).

Β) Συμπληρωματική βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Αντωνιάδου, Α. (2025). *Η σύγχρονη τέχνη και η εργατική τάξη: Το πρωτεύον και δευτερεύον κοινό στην παραγωγή και πρόσληψη του έργου τέχνης*. Στο Ορφανός, Π. (επιμ.) (2025). *Δημιουργικές τομές. Με επίκεντρο τις κοινωνιολογίες τεχνών και πολιτισμού στην Ελλάδα*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- Αυγητίδου, Α. [επιμ.] (2021). *Δημόσια Τέχνη, Δημόσια Σφαίρα*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Γερογιάννη, Ει. (2019). *Η περφόρμανς στην Ελλάδα 1968-1986*. Αθήνα: Futura.
- Goffman E. (2006). *Η παρουσίαση του εαυτού στην καθημερινή ζωή*. Αθήνα:

Αλεξάνδρεια.

- Goffman E. (1996). *Συναντήσεις. Δύο μελέτες στην κοινωνιολογία της αλληλεπίδρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
- Έντυπο Χονδρός-Κατσιάνη (1997), περιοδική έκδοση της Άλλης Πόλης, τεύχ. 5, Φεβρουάριος 1997, Θεσσαλονίκη.
- Ζιώγας, Γ., Καραμπίνης, Λ., Σταυρακάκης, Γ., & Χριστόπουλος, Δ. (2008). *Όψεις λογοκρισίας στην Ελλάδα*. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Καρακιουλάφη, Χ. (2022). *Οι Εργάτες της Τέχνης: Το επάγγελμα του ηθοποιού στην Ελλάδα σε καιρούς κρίσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Καρακιουλάφη, Χ. (2012). «Είναι και τέχνη και επάγγελμα»: προσλήψεις της καλλιτεχνικής εργασίας-το παράδειγμα των ηθοποιών στην Ελλάδα. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 137(137-138), 113-140.
- Κουτσούγερα, Ν. (2024). *Γέννημα θρέμμα Δυτικής Αττικής. Χορός, μουσική και νεανικοί πολιτισμοί στο ελληνάδικο*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- Leavy, P. (2022). *Εισαγωγή στην Έρευνα με Βάση της Τέχνης* (επιστημονική επιμέλεια: Κωστής Χρηστίδης, Αντώνης Χουρδάκης, Βασίλης Βλασταράς). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Δίσιγμα.
- Leavy, P. (2020). *Η καλλιτεχνική δημιουργία ως μέθοδος. Έρευνα μέσω της τέχνης*. Αθήνα: Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.
- Λεοπούλου, Α. (2017). *Ευεργετικά παράσιτα. Προσεγγίσεις του καθημερινού από του Λήδα Παπακωνσταντίνου / Αλεξάνδρα Κατσιάνη και Θανάση Χονδρό / Γιώργο Τσακίρη*. Αθήνα: Futura.
- Locus Athens (επιμ.) (2006). *7 performances και μία συζήτηση*. Αθήνα: Futura.
- Μπαλτζής, Α. & Τσέτσος, Μ. (2025). *Κοινωνιολογία της τέχνης. Ανθολογία κειμένων*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκης Καραγιωργας.
- Ορφανός, Π. (2024). *Συνεργατικές τροχιές. Κοινωνιολογίες της τέχνης και του πολιτισμού και η περίπτωση των δημιουργών του Blind Date*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- Ορφανός, Π. (2020). Κριτικές ματιές στις τέχνες: κοινό, εκδημοκρατισμός και πολιτισμικό κεφάλαιο. Στο Θεόδωρος Θάνος, Χρήστος Δ. Ζάγκος (επιστημονική επιμέλεια) (2020). *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης-Θεωρία και έρευνα*. Αθήνα: Gutenberg.
- Παναγιωτόπουλος, Ν. (2020). Για ένα Παρατηρητήριο του Εθνικού Πολιτισμικού Κεφαλαίου. Μια περίπτωση αντεπιστροφής των κεκτημένων της επιστήμης. *Κοινωνικές Επιστήμες. "Λαϊκός" είπατε;* 11, 2020, Ινστιτούτο του Βιβλίου- Καρδαμίτσα, σ. 186-205.
- Παναγιωτόπουλος, Ν. & Βιδάλη, Μ. (2019). *Libido Artistica, Κοινωνική κριτική της καλλιτεχνικής ζήτησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια.
- Παπακωνσταντίνου, Λ. (2005). *Performance, film, video 1969-2004* (επιμ. Ελένη Σαρόγλου). Αθήνα: Εκδόσεις Κύβος.
- Σκαρπέλος, Γ. (2011). *Εικόνα και κοινωνία: Από την κοινωνική φωτογραφία στην οπτική κοινωνιολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Τόπος.
- Σταυρακάκης, Γ. & Σταφυλάκης, Κ. (2008). *Το πολιτικό στη σύγχρονη τέχνη*. Αθήνα: Εκκρεμές.
- Τσέτσος, Μ. (2025). Για την κοινωνιολογία της μουσικής αξίας. Στο Ορφανός, Π. (επιμ.) (2025). *Δημιουργικές τομές. Με επίκεντρο τις κοινωνιολογίες τεχνών και πολιτισμού στην Ελλάδα*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.

- Τσέτσος, Μ. (2011). *Εθνικισμός και λαϊκισμός στη νεοελληνική μουσική*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκης Καράγιωργας.
- Τσιάρα, Σ. (2021). *Η επιμέλεια του βλέμματος. Σύγχρονη τέχνη και επιμελητική πρακτική*. Αθήνα: Νήσος.
- Φωτόπουλος, Ν. (2025). Κοινωνική συνείδηση και συλλογική ταυτότητα στο νεοελληνικό τραγούδι: Προλεγόμενα για μια κοινωνιολογική προσέγγιση του ρόλου της ποίησης και στιχουργικής στην τέχνη του τραγουδιού. Στο Ορφανός, Π. (επιμ.) (2025). *Δημιουργικές τομές. Με επίκεντρο τις κοινωνιολογίες τεχνών και πολιτισμού στην Ελλάδα*. Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.
- Φωτόπουλος, Ν. (2020). «Μέρες αδέσποτες... στο σιδερένιο νησί»- “Όψεις και κοινωνιολογικές προεκτάσεις της ποιητικής του Χρήστου Θηβαίου”. Αθήνα: Εκδόσεις Μετρονόμος.
- Χτούρης, Σ. (2020). *Ο εννοιολογικός και αισθητικός διάλογος με το έργο τέχνης. Η μέθοδος της διαλεκτικής Εν-εικόνισης*. Μυτιλήνη: DEMOU ERGIA
- Χονδρού, Δ. (2006). *Εικαστικές δράσεις*. Αθήνα: Απόπειρα.

Ξενόγλωσση

- Antoniadou, A. (2017). *Realisations of performance in contemporary Greek art*. The University of Edinburgh (PhD Thesis).
- Brown, R. (1977). *A Poetic for Sociology: Toward a Logic of Discovery for the Human Sciences*. Cambridge & N.Y.: Cambridge University Press.
- Bublitz, M., Rank-Christman, T., Cian, L., Cortada, X., Madzharov, A., Patrick, V., Peracchio, L., Scott, M., Sundar, A., To, N., and Townsend, C. (2019). Collaborative Art: A Transformational Force within Communities. *Journal of the Association for Consumer Research*. Volume 4, Number 4, October 2019
- Dimitrakaki, A. (2005). ‘Five o’clock on the sun’. Three Questions on Feminism and the Moving Image in the Visual Arts of Non-Western Europe. *Third Text*. 19:3, 269-282, DOI: 10.1080/09528820500049460
- Fotiadi, E. (2011). *The Game of Participation. in Art and the Public Sphere*. Maastricht: Shaker Publishing.
- Goffman, E. (1974). *Frame Analysis*. Boston, MA: Northeastern University Press.
- Orfanos, P. (2024). Performance, Social Space and Hospitality: Sociological Investigation of Participatory Art. *PERFORMANCE & SPACE II. PROCEEDINGS OF THE PERFORMING SPACE 2024 CONFERENCE*. Προσβάσιμο στο: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/ps/article/view/8365>
- Orfanos, P. (2016). “Stranger: Less than Self, More than Nation”. In Sadiku, A. & Jovanovik, G. (2016). *Nationless*. Skopje: Institute of Social Sciences and Humanities. pp. 61-64. Προσβάσιμο στο: <https://www.isshs.edu.mk/wp-content/uploads/2017/05/Nationless-finalna-mala1.pdf>

→ Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Περιοδικό Κοινωνικές Επιστήμες, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, Qualitative Research

